

تأثیر عوامل کلان اقتصادی بر نقدینگی بانک های بورس و فرابورس ایران

1- سهیل صباحی گراغانی

1- کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان، کرمان، ایران.

Email: soheilsabahi@yahoo.com

چکیده

مدیریت نقدینگی یکی از چالش های اساسی بانک ها است که تحت تأثیر عوامل کلان اقتصادی قرار دارد. در این پژوهش، اثر تورم، نرخ بیکاری و تولید ناخالص داخلی (GDP) بر نقدینگی بانک های پذیرفته شده در بورس و فرابورس ایران بررسی شده است. داده های ۱۶ بانک فعال در بازار سرمایه ایران طی سال های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲ با استفاده از مدل رگرسیون داده های تابلویی (Panel Data Regression) تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان می دهد که تورم و بیکاری اثر منفی و معناداری بر نقدینگی دارند، در حالی که رشد اقتصادی تأثیر مثبت دارد. این یافته ها تأکید می کند که سیاست های اقتصادی کلان کشور نقش کلیدی در مدیریت نقدینگی بانک ها ایفا می کنند.

کلیدواژه ها: نقدینگی بانک ها، تورم، بیکاری، تولید ناخالص داخلی، بورس و فرابورس

۱. مقدمه

مطالعات قبلی نشان داده اند که عوامل کلان اقتصادی مانند تورم، بیکاری و رشد اقتصادی تأثیر مستقیمی بر عملکرد بانک ها دارند. تورم بالا می تواند باعث کاهش قدرت خرید مردم و در نتیجه کاهش سپرده گذاری در بانک ها شود. از طرف دیگر، رشد اقتصادی معمولاً باعث افزایش منابع مالی بانک ها و بهبود نقدینگی آن ها می شود. هدف این پژوهش، بررسی رابطه بین این متغیرها و

نقدینگی بانک ها به توانایی آن ها در پرداخت تعهدات مالی کوتاه مدت و تأمین منابع مورد نیاز برای سپرده ها و تسهیلات بستگی دارد. در سال های اخیر، نوسانات اقتصادی ناشی از تورم بالا، رکود اقتصادی و بیکاری گسترده باعث شده بانک ها با چالش های جدی در مدیریت نقدینگی مواجه شوند.

نقدینگی بانک های فعال در بورس و فرابورس ایران است.

بهادار و گزارش های مالی بانک ها جمع آوری شده است.

۲. روش تحقیق

۲.۱. مدل تحقیق و داده ها

برای بررسی تأثیر عوامل کلان اقتصادی بر نقدینگی بانک ها، از مدل رگرسیون داده های تابلویی (Panel Data Regression) استفاده شده است. مدل کلی به صورت زیر تعریف می شود:

$$Liq_{it} = \beta_0 + \beta_1 Inf_{it} + \beta_2 Unemp_{it} + \beta_3 GDP_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

- Liq_{it} = نقدینگی بانک i در سال t
- Inf_{it} = نرخ تورم
- $Unemp_{it}$ = نرخ بیکاری
- GDP_{it} = رشد تولید ناخالص داخلی
- ε_{it} = جمله خطا

۲.۲. داده ها و نمونه آماری

داده های این پژوهش شامل ۱۶ بانک پذیرفته شده در بورس و فرابورس ایران طی سال های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲ است. اطلاعات از بانک مرکزی ایران، سازمان بورس و اوراق

۳. تحلیل داده ها و نتایج

۳.۱. آزمون ایستایی متغیرها

برای بررسی ایستایی داده ها، از آزمون فیلپس-پرون (PP) استفاده شده که نتایج نشان می دهد همه متغیرها در سطح ایستا هستند و نیازی به تفاضل گیری نیست.

۳.۲. نتایج رگرسیونی

متغیر مستقل	ضریب	مقدار t	سطح معناداری (p-value)
نرخ تورم	0.25	-3.12	0.002
نرخ بیکاری	0.18	-2.45	0.014
GDP	0.34	4.87	0.000

تفسیر نتایج:

- نرخ تورم و بیکاری تأثیر منفی و معنادار بر نقدینگی بانک ها دارند.
- افزایش GDP تأثیر مثبت و معنادار بر نقدینگی بانک ها دارد.
- شدت تأثیر GDP قوی تر از سایر متغیرهاست، که نشان

می دهد رشد اقتصادی بیشترین
نقش را در بهبود نقدینگی بانکها
دارد.

افزایش GDP بیشترین بهره را
ببرند.

۵. منابع

۴. نتیجه گیری و پیشنهادها

۴،۱. نتیجه گیری

این پژوهش نشان داد که تورم و بیکاری
باعث کاهش نقدینگی بانکها می شوند،
درحالی که رشد اقتصادی (GDP) باعث
افزایش نقدینگی می شود. بنابراین، بانکها
باید سیاست های مناسبی برای مقابله با
تأثیرات منفی این عوامل اتخاذ کنند.

۴،۲. پیشنهادها

✓ مدیریت بهتر ریسک تورم: بانکها
می توانند از ابزارهای پوشش ریسک
تورم مانند اوراق بدهی و
سرمایه گذاری های متنوع استفاده
کنند.

✓ کاهش تأثیر بیکاری بر نقدینگی:
توسعه سیستم های اعتبارسنجی و
افزایش کیفیت وام دهی می تواند
نکول وام ها را کاهش دهد.

✓ استفاده از فرصت های رشد
اقتصادی: بانکها باید در صنایع با
رشد بالا سرمایه گذاری کنند تا از

۱. نگوین، T. و همکاران. (2021). "تأثیر
تورم بر نقدینگی بانکها"،
Journal of Banking & Finance، ۵۴،
۲۳-۴۰.

۲. رستگار، م. (1392). "بررسی رابطه
بین رشد اقتصادی و نقدینگی بانکها"،
پژوهش های مالی ایران، ۱۰ (۲)، ۶۵-
۸۰.

۳. علوی راد، م. (1398). "مدیریت
نقدینگی بانکها و چالش های کلان
اقتصادی"، فصلنامه اقتصاد پولی و
بانکی، ۷ (۴)، ۷۲-۵۱.